

Spoštovani,

v nadaljevanju podajamo dodatno vsebino Učbenika za zavarovalne zastopnike in zavarovalne posrednike (september 2022), ki bo v šolskem letu 2023/2024 zajeta v preverjanje na preizkusih znanja za zavarovalne **posrednike - delni**. Zaradi zakonodajnih sprememb smo poglavje 3.3 o pokojninskem zavarovanju dopolnili z novim podpoglavjem **3.3.4 Distribucija vseevropskega osebnega pokojninskega produkta (PEPP)**.

Vsi tisti, ki se pripravljate na delni preizkus znanja za zavarovalnega posrednika morate poznati vsebino 1. in 4. dela učbenika ter dodatka, ki sledi v nadaljevanju.

Želimo vam prijetno učenje in veliko uspeha na preizkusu znanja,

Slovensko zavarovalno združenje, GIZ

3.3.4 DISTRIBUCIJA VSEEVROPSKEGA OSEBNEGA POKOJNINSKEGA PRODUKTA (PEPP)

Avtorica: dr. Helena Bešter

3.3.4.1 Kaj je vseevropski osebni pokojninski produkt (PEPP)

Vseevropski osebni pokojninski produkt (ang. Pan-European Personal Pension Product, PEPP) je prostovoljni osebni pokojninski produkt. Ta nova vrsta pokojninskega produkta je zasnovana tako, da zagotavlja varčevalcem več izbire ob razmeroma nizkih stroških in močnem varstvu potrošnikov. Sodobnim mobilnim zaposlenim naj bi PEPP – ob vseh prednostih digitalnega poslovanja – omogočil enostavno in stroškovno ugodno pokojninsko varčevanje, ki naj bi se čim manj spreminjalo tudi ob pogostih selitvah zaposlenih po različnih državah Evropske unije (EU).

Vseevropski osebni pokojninski produkt ne nadomešča obstoječih javnih pokojninskih zavarovanj (prvi steber) in zasebnih pokojninskih zavarovanj (drugi steber) v različnih državah, temveč predstavlja njihovo dopolnitev in se uvršča v t. i. tretji steber. Za razliko od zdajšnjih produktov v tretjem stebru je »evropeiziran« in prenosljiv med državami EU. Izvajanje PEPP je zato lahko v celoti digitalizirano in tako prilagojeno zlasti mlajšim, mobilno intenzivnim zaposlenim. Kljub »evropeizaciji« pa ostaja davčni položaj PEPP v domeni vsake države članice, zato bodo lahko končni finančni učinki tega pokojninskega produkta zelo različni. Med strokovnjaki velja prepričanje, da bo vseevropski osebni pokojninski produkt uspešen le, če bodo zanj veljale davčne olajšave. Evropska komisija je državam članicam priporočila, naj za PEPP zagotovijo ugoden davčni režim. Tako je tudi stališče evropskega nadzornika za zavarovalništvo in pokojnine (ang. The European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA).

Z razširjeno implementacijo PEPP se bo tudi v Sloveniji in za slovenske državljane, ki so zaposleni v državah Evropske unije, vzpostavil okvir za dodatno, digitalno podprto, prosto prenosljivo varčevanje v tretjem pokojninskem stebru. Glede na to, da je bil regulativni okvir za PEPP pripravljen marca 2022, je PEPP kot pokojninski produkt šele na začetku. V času priprave tega dela učbenika je v registru EIOPA registriranih le šest PEPP pokojninskih načrtov, ki jih ponuja slovaški Finax,¹ s podračuni na Slovaškem, Češkem in Hrvaškem.

3.3.4.2 Zakaj PEPP?

Demografski izzivi, s katerimi se soočajo države EU, zahtevajo učinkovite ukrepe na področju pokojninskih zavarovanj in čim širšo vključenost vseh zaposlenih v različne oblike dodatnih pokojninskih zavarovanj. Kljub temu, da je potreba po dodatnem varčevanju za pokojnine velika, imajo evropska gospodinjstva večino svojih prihrankov na bančnih računih, v dodatna pokojninska zavarovanja v nacionalnih pokojninskih sistemih pa je vključenih le 27 % evropskih zaposlenih.² Evropska komisija ugotavlja, da evropski pokojninski trg ne deluje optimalno in da je razširjenost dodatnih, zlasti osebnih pokojninskih zavarovanj, zelo šibka. Razdrobljen trg dodatnih pokojnin ne deluje v prid večje pokojninske varnosti, prav tako ne spodbuja dodatnega varčevanja za

¹ Finax: European Pension - Secure a good pension regardless of where your career takes you. Pridobljeno 21. 7. 2023, na <https://www.finax.eu/en/products/pepp>.

² The pan-European personal pension product ("PEPP"). Pridobljeno 21. 7. 2023, na https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1941.

starost. PEPP naj bi tako prispeval k reševanju demografskih težav, obenem pa zagotovil tudi pomemben vir zasebnega kapitala za dolgoročne naložbe.

Majhne možnosti prenosa dodatnih pokojninskih zavarovanj preko državnih meja in nestandardizirani pokojninski produkti predstavljajo veliko omejitev za mobilne državljane EU. Leta 2015 je 11,3 milijona delovno sposobnih državljanov prebivalo v državi članici, ki ni bila država njihovega državljanstva; 1,3 milijona državljanov EU pa je delalo v državi članici, ki ni bila država njihovega prebivališča.³

Uredba PEPP odgovarja na potrebe teh ljudi in omogoča oblikovanje osebnega pokojninskega produkta, ki naj bi bil preprost, učinkovit, zanesljiv, varen, cenovno dostopen, pregleden, uporabniško prijazen in prenosljiv po vseh državah EU. Podpirajo ga stroga pravila o varstvu potrošnikov in obveznem personaliziranem poglobljenem svetovanju, ustrezne zahteve glede upravljanja ter možnost distribucije preko spletnih in mobilnih aplikacij. Prvenstveno je namenjen zlasti mladim in mobilnim delavcem, ki naj bi jih tudi tako spodbudili, da bi se odločili za življenje in delo po vseh državah EU. PEPP kot pretežno standardiziran produkt, ki naj bi bil sčasoma na voljo v vseh državah članicah, bo potrošnikom omogočil, da bodo lahko v celoti izkoristili notranji trg, saj bodo lahko svoje pokojninske pravice prenesli v tujino. Zaradi manjšega števila ovir za čezmejno zagotavljanje storitev pokojninskega zavarovanja naj bi PEPP povečal konkurenco med ponudniki na vseevropski ravni in ustvaril ekonomijo obsega, kar bi prav tako povečalo koristi varčevalcev.

3.3.4.3 Definicija in glavne značilnosti PEPP

Vseevropski osebni pokojninski produkt (PEPP) je prostovoljno osebno pokojninsko varčevanje, ki dopolnjuje nacionalne pokojninske sisteme in spada v t. i. tretji steber (Slika 1). Pravni temelj za vseevropsko osebno pokojninsko varčevanje predstavlja Uredba o vseevropskem osebnem pokojninskem produktu, PEPP (EU 2019/1238³), ki pravi:

*»Vseevropski osebni pokojninski produkt ali 'PEPP' pomeni **dolgoročni varčevalni osebni pokojninski produkt, ki ga v okviru pogodbe o PEPP zagotavlja finančno podjetje, ki je do tega upravičeno, in ga varčevalec v PEPP ali neodvisno združenje varčevalcev v PEPP v imenu svojih članov sklene z namenom upokojitve in ga ni mogoče predčasno odkupiti ali pa je to mogoče v zelo omejenih primerih ter je registriran v skladu z uredbo 2019/1238.**«*

PEPP je osebni pokojninski produkt. To pomeni, da temelji na prostovoljni pogodbi med posameznim varčevalcem in ponudnikom PEPP. Glavne lastnosti pokojninskega produkta PEPP so:

- popolna preglednost produkta, vključno s stroški in provizijami,
- obveznost zagotavljanja personaliziranih, enostavnih in razumljivih informacij z možno uporabo digitalnih orodij ter elektronskih poti (pred sklenitvijo in med varčevanjem ter pred in po upokojitvi),
- mobilnost oziroma prenosljivost (varčevalci bodo lahko nadaljevali z varčevanjem v istem produktu tudi, ko bodo zamenjali prebivališče v EU),
- možnost zamenjave ponudnika vsakih pet let, z omejenimi stroški,
- močna zaščita varčevalcev,

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1238>.

- možnost ugodne privzete naložbene politike (t. i. osnovni ali basic PEPP), pri kateri so stroški omejeni na 1 % akumuliranega kapitala na leto,
- zaščita vložnega kapitala: osnovni PEPP mora zaščititi vloženi kapital varčevalcev.⁴

Slika 1: Shema slovenskega pokojninskega sistema, ki vključuje tudi PEPP

Specifične določbe Uredbe o vseevropskem osebnem pokojninskem produktu in iz nje izhajajoče delegirane akte, vezane na slovenski pravni red, ureja Zakon o izvajanju uredbe (EU) o vseevropskem osebnem pokojninskem produktu (ZIUVOOP).⁵

Ta določa, da se lahko v PEPP vključi oseba, ki dopolni starost 15 let. Pravico do izplačil iz PEPP pa posameznik pridobi, ko se upokoji v javnem sistemu (pridobi eno od pokojnin pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ZPIZ) ali pridobi poklicno pokojnino (iz Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja) ali ko dopolni starost 65 let. Izplačilo enkratnega zneska lahko ponudnik PEPP omogoči tudi v

⁴ EIOPA (2022). Pan-European Personal Pension Product (PEPP). Pridobljeno 21. 7. 2023, na https://www.eiopa.europa.eu/browse/regulation-and-policy/pan-european-personal-pension-product-pepp_sl.

⁵ Zakon o izvajanju uredbe (EU) o vseevropskem osebnem pokojninskem produktu (ZIUVOOP). Uradni list RS, št. 28/23. Pridobljeno 3. 7. 2023, na <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO8496>.

primerih, kot so: izguba zaposlitve, prenehanje zakonske zveze, nastanek invalidnosti itd. Ponudniki PEPP varčevalcem omogočijo eno ali več oblik izplačil:

- rente,
- enkratni znesek,
- postopna izplačila in
- različne kombinacije teh izplačil.

V PEPP lahko varčuje vsaka oseba, ki ima prebivališče v državah evropskega gospodarskega prostora (EGP), ne glede na zaposlitveni status: zaposlen (s krajšim delovnim časom, s polnim delovnim časom), samozaposlen, v kakršni koli obliki sodobne zaposlitve, brezposeln ali dijak oziroma študent. Poleg državljanov, ki se selijo v različne države EU, je lahko PEPP privlačen tudi za samozaposlene posameznike, ki so pogosto šibko pokojninsko zavarovani. PEPP prav tako odgovarja na potrebe multinacionalk, ki imajo svoja podjetja v različnih državah EU in želijo svojim zaposlenim ponuditi enotno, transparentno in prenosljivo pokojninsko varčevanje.

Če varčevalci v PEPP spremenijo prebivališče zaradi selitve oziroma zaposlitve v drugi državi EU, lahko še naprej vplačujejo prispevke v isti PEPP, in sicer tako, da odprejo podračun za PEPP pri istem ponudniku PEPP v novi državi prebivališča (če ima njihov ponudnik PEPP na voljo to možnost) ali pa še naprej vplačujejo prispevke na svoj obstoječi podračun za PEPP. Če njihov ponudnik PEPP te možnosti v novi državi prebivališča ne zagotavlja, imajo varčevalci v PEPP pravico, da ga takoj in brezplačno zamenjajo. »Podračun« pomeni nacionalni razdelek, ki se odpre znotraj vsakega računa za PEPP ter izpolnjuje pravne zahteve in pogoje za uporabo morebitnih spodbud, ki jih za varčevanje v PEPP na nacionalni ravni določi država članica, v kateri ima varčevalec v PEPP prebivališče. Ponudniki PEPP morajo po prehodnem obdobju treh let odpreti vsaj dva podračuna.

Varčevalec v PEPP lahko zahteva zamenjavo ponudnika PEPP med fazo varčevanja in fazo izplačevanja (razen v primeru dosmrtna rente), in sicer se lahko odloči za ponudnika PEPP, ki ima sedež v isti državi članici (nacionalna zamenjava) ali drugi državi članici (čezmejna zamenjava). Varčevalec v PEPP ima pravico zamenjati ponudnika PEPP v najmanj petih letih od sklenitve pogodbe, v primeru poznejše zamenjave pa v petih letih od zadnje menjave. Ponudnik PEPP lahko varčevalcu v PEPP dovoli, da ponudnike PEPP zamenja bolj pogosto. Skupni stroški, ki jih lahko zaračuna dotedanji ponudnik, ne smejo presegati 0,5 % prenesenega zneska. Novi ponudnik PEPP pa lahko zaračuna le dejanske upravne in transakcijske stroške storitve zamenjave.

Ponudnik PEPP lahko varčevalcem ponudi do šest naložbenih možnosti, ki pa morajo vsebovati tudi t. i. osnovni PEPP. Osnovni PEPP je varen produkt, ki predstavlja standardno naložbeno možnost. Cilj osnovnega PEPP je, da se varčevalcu povrnejo vložena sredstva.

3.3.4.4 Kdo so lahko ponudniki PEPP?

Ponudnik PEPP je finančna institucija, ki ima dovoljenje za oblikovanje PEPP in njegovo distribucijo. Finančne institucije, ki lahko oblikujejo in tržijo/distribuirajo PEPP, so: banke, življenjske zavarovalnice, pokojninske družbe in drugi izvajalci pokojninskih produktov, ki delujejo po pokojninski – IORP direktivi,

investicijska podjetja z dovoljenjem za upravljanje portfeljev, družbe za upravljanje in upravitelji alternativnih investicijskih skladov EU (EU UAIS).

Ponudniki in distributerji PEPP morajo biti vpisani v javni centralni register, ki ga vodi EIOPA (glej: <https://pepp.eiopa.europa.eu/>). Registracija omogoča ponudniku PEPP oblikovanje in izvajanje PEPP, distributerju pa distribuiranje/trženje PEPP. Da bi potrošnike zaščitili pred PEPP, ki niso vredni zaupanja, ta registracija zahteva, da nacionalni nadzorni organi preverijo, ali je PEPP skladen z regulativnimi zahtevami.

Nacionalni nadzorni organ, ki v Sloveniji odloča o skladnosti PEPP in o njegovi primernosti za vpis v javni centralni register pri EIOPA, je Agencija za zavarovalni nadzor (AZN).

3.3.4.1.1 Pogodba o PEPP

PEPP temelji na prostovoljni pogodbi (t. i. pogodba o PEPP) med posameznim varčevalcem (fizično osebo) in ponudnikom PEPP, ki je registriran v registru pri EIOPA. Vsebovati mora glavne značilnosti produkta in ne sme biti v nasprotju nacionalnim, pogodbenim, socialnim, delovnim in davčnim pravom. Pogodba o PEPP zajema predvsem:

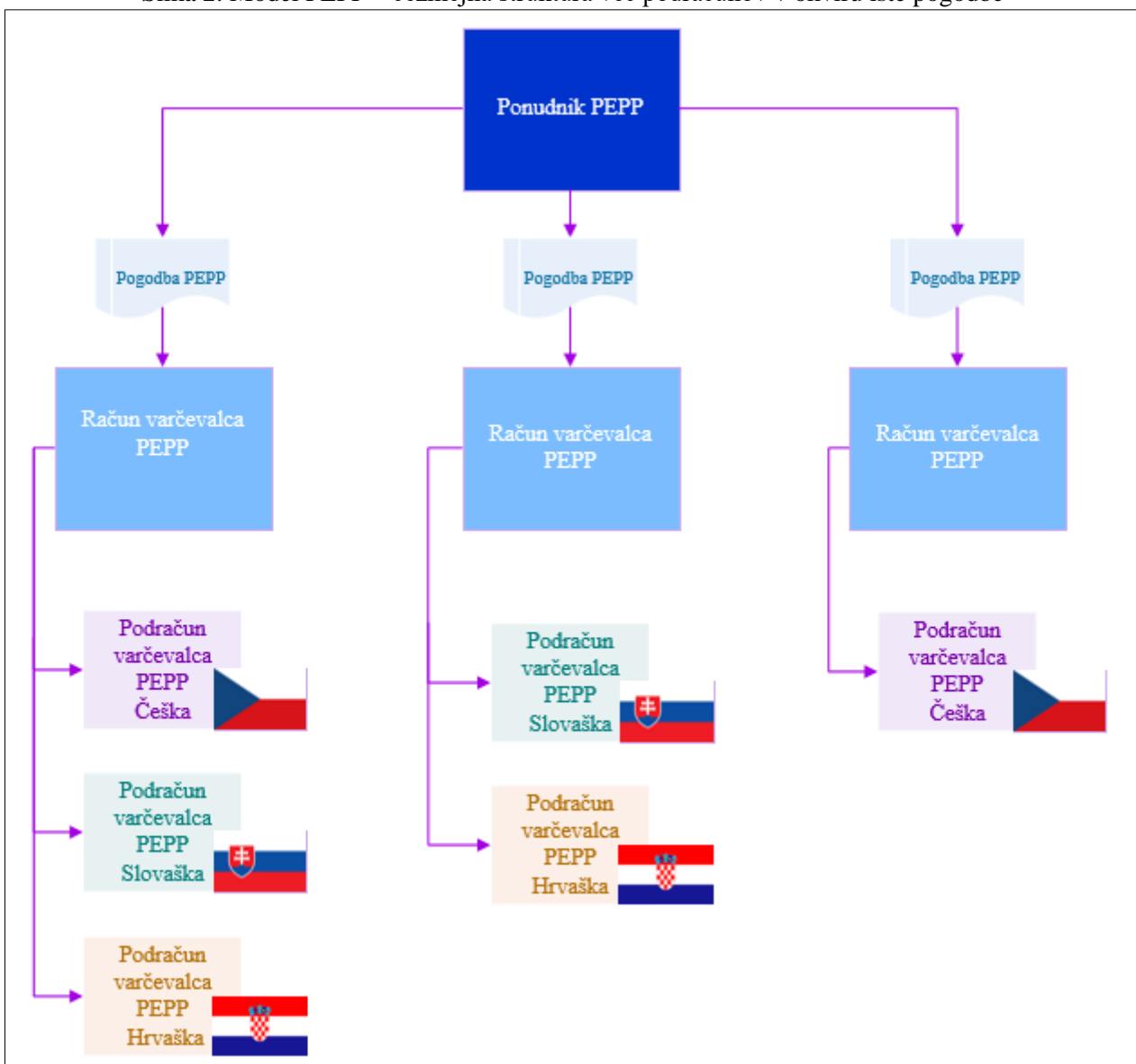
- opis osnovnega PEPP, vključno z informacijami o jamstvu za vloženi kapital ali o naložbeni strategiji, s katero naj bi poskrbeli kapitalsko zaščito,
- opis morebitnih alternativnih naložbenih možnosti,
- pogoje, ki veljajo za spremembo naložbenih možnosti (najmanj vsakih pet let mora biti mogoče brezplačno spremeniti naložbene možnosti),
- če PEPP krije biometrično tveganje, podatke o tem kritju, vključno z okoliščinami, v katerih jih je mogoče uveljaviti,
- opis pokojninskih prejemkov iz naslova PEPP, zlasti možne oblike izplačil in pravico do spremembe oblike izplačila,
- pogoje, povezane s storitvijo prenosljivosti, vključno z informacijami o državah članicah, za katere je na voljo podračun,
- pogoje za storitev zamenjave (prenos sredstev na zahtevo varčevalca),
- kategorije stroškov in skupne stroške, po možnosti izražene kot odstotni delež in kot denarni znesek,
- pogoje v zvezi s fazo varčevanja za podračun države članice, v kateri ima varčevalec v PEPP prebivališče,
- pogoje v zvezi s fazo izplačevanja za podračun države članice, v kateri ima varčevalec v PEPP prebivališče,
- po potrebi pogoje, pod katerimi se pridobljene ugodnosti ali spodbude vrnejo državi članici, v kateri ima varčevalec v PEPP prebivališče.

3.3.4.1.2 Postopek registracije PEPP

Finančna institucija, ki želi postati ponudnik in/ali distributer PEPP, predloži vlogo za registracijo PEPP Agenciji za zavarovalni nadzor (AZN). Vloga mora vsebovati:

- standardne pogodbene pogoje pogodbe o PEPP, kot jih določa uredba EU 2019/1238,
- informacije o identiteti vložnika,
- informacije o
 - ureditvi glede portfelja in
 - upravljanja tveganja ter
 - upravnih nalog v zvezi s PEPP,
- seznam držav članic, v katerih namerava ponudnik tržiti PEPP,
- informacije o identiteti depozitarja,
- dokument s ključnimi informacijami o PEPP,
- seznam držav članic, za katere bo ponudnik PEPP zmožen takoj odpreti podračun.

Slika 2: Model PEPP – čezmejna struktura več podračunov v okviru iste pogodbe

Vir: Prilagojeno po Rabobank, 2019⁶ in Malesic, Braico, 2022.⁷

Agencija za zavarovalni nadzor mora v treh mesecih od takrat, ko prejeme popolno vlogo, odločiti o registraciji PEPP in o tem obvestiti evropskega nadzornika EIOPA. EIOPA vpiše ponudnika v svoj javni centralni register. Ponudnik/distributer lahko po vpisu v register pri EIOPA začne distribuirati/tržiti PEPP v vseh državah članicah EU, v katerih je odprl podračune. Z eno samo registracijo produkta, ki se odobri na podlagi enotnih pravil, pridobi ponudnik in/ali distributer dovoljenje za čezmejno prodajo na področju celotne EU in le od njegove propulzivnosti je odvisno, kako široko območje EU bo preko podračunov zajel v svojo ponudbo.

Če AZN ugotovi, da ponudnik/distributer PEPP v pomembnih zadevah krši predpise, lahko registracijo PEPP tudi prekliče in o tem obvesti EIOPA. EIOPA takega ponudnika izbriše iz svojega registra. To pomeni, da ponudnik ne more več tržiti PEPP.

3.3.4.1.3 *Zahteve in pogoji glede distribucije PEPP*

PEPP so standardizirani in regulirani produkti, ki jih lahko prodajajo ali distribuirajo samo pooblaščená finančna podjetja. Distribucija PEPP pomeni:

- svetovanje,
- predlaganje ali izvajanje drugih pripravljanih opravil pred sklenitvijo pogodb o zagotovitvi PEPP,
- sklepanje takih pogodb ali pomoč pri njihovem vodenju in izvajanju, vključno z zagotavljanjem informacij o eni ali več pogodbah o PEPP v skladu z merili, ki jih stranka PEPP izbere na spletnem mestu ali v drugih medijih, ter
- predložitev prednostnega seznama PEPP, vključno s primerjavo cen in produktov ter morebitnih popustov.

Ponudniki PEPP, ki so dobili pozitivno stališče AZN o registraciji PEPP in so vpisani v javnem centralnem registru pri EIOPA, lahko oblikujejo in/ali distribuirajo (ponujajo/tržijo) PEPP. Banka, zavarovalnica, pokojninska družba ali družba za upravljanje lahko ponuja in distribuira/trži PEPP, ki ga je oblikovala sama (je ponudnik in distributer PEPP), lahko pa tudi distribuira/trži PEPP, ki ga je oblikovala druga finančna institucija. Če distribuira/trži PEPP drugega ponudnika, je »distributer PEPP«. Uredba PEPP določa, da je »distributer PEPP« finančna institucija (glej 3.3.4.4), ki ima dovoljenje za distribucijo PEPP, ki ga ni oblikovala sama, ali investicijsko podjetje, ki zagotavlja naložbeno svetovanje, ali zavarovalni posrednik.

Slovenski zakon Zakon o izvajanju Uredbe (EU) o vseevropskem osebnem pokojninskem produktu (ZIUVOPP) določa pogoje za izvajanje poslov distribucije PEPP: »Distribucijo PEPP lahko izvaja le fizična oseba, ki je pridobila dovoljenje AZN za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja, pri čemer distribucija zajema storitve, kot so opredeljene za distribucijo zavarovalnih produktov z zakonom, ki ureja zavarovalništvo.« Predpogoj za pridobitev dovoljenja za distribucijo PEPP je uspešno opravljen preizkus strokovnega znanja, potrebnega za opravljanje poslov distribucije PEPP, in izpolnjevanje drugih

⁶ Bas Van Zenden: Q&A on the new Pan-European Pension Product, Rabobank, junij 2019. Pridobljeno 21. 7. 2022, na <https://www.rabobank.com/knowledge/d011321183-q-a-on-the-new-pan-european-pension-product>.

⁷ Malesic, D., Braico, M. (2022): Case Study: Readyng PEPP for Launch. IPE Special Report, februar, 2022. Pridobljeno 20. 7. 2023, na <https://www.ipe.com/special-reports/case-study-readyng-pepp-for-launch/10057697.article>.

pogojev, ki jih določa zakon, ki ureja zavarovalništvo. Slovensko zavarovalno združenje organizira izobraževanje ter opravlja preizkuse strokovnega znanja za opravljanje poslov distribucije PEPP.

Ponudniki in distributerji PEPP lahko vse dokumente in informacije strankam PEPP zagotovijo v elektronski obliki. To pomeni »on-line« distribucijo produkta v vseh fazah sklepanja pogodbe, vključno s svetovanjem (t. i. robo advice). To naj bi pritegnilo zlasti mlajše varčevalce, ki so navajeni sklepati posle preko spleta. Skeptiki ob tem poudarjajo, da je digitalni pristop sicer zelo inovativen in privlačen, vendar naj bi PEPP vsaj v začetni fazi potreboval osebni pristop. Stranke PEPP imajo pravico zahtevati brezplačno kopijo dokumentov tudi v papirni obliki.

3.3.4.1.4 Dokument s ključnimi informacijami PEPP in o obvestilo o pravicah v okviru PEPP

Varčevalci v PEPP prejmejo pred sklenitvijo pogodbe dokument s ključnimi informacijami o PEPP (standardizirani dokument) in vsako leto obvestilo o pravicah v okviru PEPP, ki vsebuje ključne informacije o stanju njihovih prihrankov in obračunanih stroških. Ponudniki PEPP tako zagotavljajo popolno preglednost produkta. Ponudnik PEPP mora dokument s ključnimi informacijami vsaj enkrat letno pregledati in po potrebi spremeniti.

Dokument s ključnimi informacijami o PEPP, ki ga morajo potencialni varčevalci prejeti pred podpisom pogodbe, ni promocijsko gradivo in se nanj tudi ne sme sklicevati. Objavljen mora biti na spletnem mestu ponudnika PEPP v uradnem jeziku države, v kateri se distribuira, in s posebnimi informacijami o pogojih v zvezi s fazo varčevanja in fazo izplačevanja za konkretno državo članico. Dokument mora biti natančen, pošten in jasan ter ne sme biti zavajajoč. Vsebovati mora tudi sklic na vsa javno dostopna poročila o finančnem stanju ponudnika PEPP in o njegovi solventnosti.

Dokument s ključnimi informacijami mora med drugim vsebovati:

- ime PEPP in informacijo, ali gre za osnovni PEPP,
- identiteto in kontaktne podatke ponudnika, vključno z registracijsko številko v registru EIOPA,
- izjavo: »Pokojninski produkt, ki je opisan v tem dokumentu, je dolgoročni produkt z omejenimi možnostmi odkupa in iz njega ni mogoče poljubno izstopiti.«,
- opis glavnih značilnosti PEPP, med drugim:
 - njegove dolgoročne cilje in načine, kako bodo ti doseženi, vključno z opisom osnovnih instrumentov ali referenčnih vrednosti ter navedbo trgov, v katere vlaga,
- opis ciljne skupine varčevalcev v PEPP, ki naj bi se jim ta PEPP tržilo, zlasti v smislu njihove zmožnosti kritja naložbenih izgub in izpolnitve naložbenega obdobja,
- ali je pri osnovnem PEPP na voljo jamstveni kapital,
- opis pokojninskih prejemkov,
- opis kritja biometričnih tveganj (kadar jih PEPP krije),
- informacije o prenosljivosti in sklic na javni centralni register EIOPA,
- izjavo o posledicah morebitnega predčasnega izstopa varčevalca iz PEPP in o posledicah prenehanja plačevanja v PEPP,

- informacijo o pravici varčevalca, da zamenja ponudnika, in o podračunih, ki so na voljo varčevalcu,
- opis naložbenih tveganj in informacije o možnih izgubah,
- informacijo, da lahko davčno pravo države varčevalca vpliva na dejansko izplačilo,
- informacijo o stroških in
- informacijo o možnostih pritožbe.

V obdobju varčevanja je ponudnik dolžan vsako leto za vsakega posameznega varčevalca pripraviti obvestilo o pravicah v PEPP. To obvestilo mora poleg osebnih podatkov varčevalca vsebovati še naslednje informacije:

- o datumu, na katerega se informacije nanašajo, in
- najzgodnejši datum, ko se lahko začnejo izplačila iz PEPP, višino prejema v primeru odkupa pred tem datumom,
- o projekcijah pokojninskih prejemkov iz PEPP,
- o prispevkih, ki jih je varčevalec – ali katerakoli tretja oseba (npr. delodajalec) – vplačal v zadnjih 12 mesecih,
- o vseh stroških (izraženih v odstotku in denarnem znesku), z oceno njihovega vpliva na končne prejeme iz PEPP,
- o skupnem znesku, ki je na računu varčevalca na dan izdaje obvestila (lahko tudi število in vrednost enot premoženja),
- o pretekli naložbenih rezultatih (uspešnosti) ter
- okoljskih, socialnih in upravljavskih vidikih.

Za račune PEPP, ki imajo več kot en podračun, je treba te informacije razčleniti po podračunih. Obvestilo o pravicah v PEPP mora vsebovati tudi navedbe, kje in kako lahko dobi varčevalec dodatne informacije, kot so: letna poročila ponudnika, izjava o naložbeni politiki, vključno z vsemi metodami za obvladovanje tveganj, itd.

3.3.4.1.5 Svetovanje z zagotavljanjem osebnega priporočila potencialnim varčevalcem o PEPP v zvezi z upokojitvijo glede na zahteve in potrebe varčevalca

Obvezno personalizirano poglobljeno svetovanje, ki omogoča prihodnjim varčevalcem v PEPP ozaveščeno odločitev in izbiro produkta, ki je najustreznejši glede na njihove potrebe, je ena od temeljnih značilnosti in ugodnosti PEPP. Ponudnik ali distributer PEPP pred sklenitvijo pogodbe o PEPP svetuje potencialnemu varčevalcu v PEPP tako, da mu poda individualno priporočilo, ki pojasnjuje, zakaj je posamezni PEPP – po potrebi pa tudi določena naložbena možnost – najustreznejši glede na zahteve in potrebe varčevalca v PEPP.

Ponudnik ali distributer PEPP potencialnemu varčevalcu v PEPP zagotovi:

- individualizirane projekcije pokojninskih prejemkov za priporočeni produkt na podlagi najzgodnejšega datuma začetka faze izplačevanja in
- izjavo o omejitvi odgovornosti, v kateri je navedeno, da bi se te projekcije lahko razlikovale od končne vrednosti prejemkov, pridobljenih iz naslova PEPP.
- Če informacije o projekcijah pokojninskih prejemkov temeljijo na ekonomskih scenarijih, te informacije vključujejo tudi:

- najboljši ocenjeni primer in
- neugoden primer, ob upoštevanju posebne narave pogodbe o PEPP,
- informacije o prenosljivosti in
- o podračunih, ki so na voljo.

Ob začetku faze izplačevanja morajo ponudniki PEPP za varčevalce z osnovnim PEPP zagotoviti obvezno personalizirano poglobljeno svetovanje glede pokojninskega načrtovanja z individualnim priporočilom o optimalni obliki izplačil. Ponudniki PEPP varčevalcem omogočijo eno ali več oblik izplačil (rente, enkratni znesek, postopna izplačila, kombinacije prej navedenega). Varčevalci v PEPP lahko izberejo obliko izplačil v fazi izplačevanja, ko sklenejo pogodbo o PEPP in ko zaprosijo za odprtje novega podračuna. Oblika izplačil se lahko med podračuni razlikuje. Če ponudnik PEPP zagotavlja različne oblike izplačil, je varčevalcu v PEPP dovoljeno, da spremeni obliko izplačil za vsak odprti podračun eno leto pred začetkom faze izplačevanja ali ob začetku faze izplačevanja ali v času zamenjave ponudnika PEPP. Sprememba oblike izplačila je za varčevalca v PEPP brezplačna.

Ponudnik PEPP za osnovni PEPP ob začetku faze izplačevanja varčevalcu v PEPP ponudi individualno pokojninsko načrtovanje glede trajnostne rabe kapitala, privarčevanega na podračunih PEPP, pri čemer mora upoštevati: vrednost sredstev, zbranih na podračunih PEPP, skupni znesek drugih pridobljenih pravic iz upokojitve ter dolgoročne zahteve in potrebe, povezane z upokojitvijo, varčevalca v PEPP. Pokojninsko načrtovanje vključuje individualno priporočilo varčevalcu v PEPP, katera oblika izplačil je zanj optimalna. Države članice lahko sprejmejo ukrepe za spodbujanje določenih oblik izplačil in ukrepe za omejevanje izplačil v enkratnem znesku. Take količinske omejitve veljajo samo za sredstva, zbrana v državi članic, ki je take omejitve sprejela.

3.3.4.5 Možne prednosti in slabosti PEPP

Uvedba PEPP je del širše agende evropske politike za krepitev unije kapitalskih trgov in spodbujanje ljudi, da več varčujejo za svojo upokojitev. PEPP je močan »evropski brand«, ki se lahko pohvali s številnimi privlačnimi lastnostmi, kot so: enotno dovoljenje za delovanje po celotni EU, digitalizacija produkta, močna regulacija, obveznost poglobljenega svetovanja, možnost višjih donosov in nizki stroški. Strokovnjaki pripisujejo PEPP dobre možnosti za dolgoročno uspešnost, a nekoliko dvomijo v to, da bi se lahko hitro uveljavil. Ljudje se namreč le težka prostovoljno vključijo v pokojninsko varčevanje, če niso ob tem deležni spodbud – finančnih ali vedenjskih.

Med prednostmi PEPP so nizki skupni stroški in zagotavljanje poglobljenega svetovanja. Nizki stroški lahko medtem predstavljajo tudi slabost: glede na začetni majhen obseg prodaje in dolgo pot do dobičkonosnosti bodo številni ponudniki težko videli komercialne koristi. Po mnenju nekaterih strokovnjakov nizka, tj. 1-% provizija, ogroža ekonomsko upravičenost oblikovanja in distribucije PEPP. Zahteva, da morajo ponudniki PEPP ponuditi obvezno poglobljeno svetovanje, pomeni tudi, da morajo ponudniki in distributerji PEPP pridobiti od varčevalcev zelo osebne podatke, da bodo lahko ocenili njihove potrebe in jim zagotovili prilagojeno priporočilo, zakaj bi bil določeni PEPP zanje najbolj primeren, ter izdelali prilagojeno projekcijo pokojninskih prejemkov. Pridobivanje informacij od potencialnih varčevalcev je zato lahko dolgotrajno, zahtevani proces

personaliziranega poglobljenega svetovanja pa je drag in ni zelo združljiv s hitrim spletnim trženjem.⁸ Pričakujemo lahko, da bo digitalizacija v povezavi z umetno inteligenco te ovire sčasoma premostila in omogočila stroškovno učinkovitost produkta.

Pokojninski produkti so neločljivo povezani s socialno politiko in davčnimi predpisi držav članic, zato so lahko končni rezultati varčevanja v PEPP zelo različni. Predpogoj za poslovno uspešnost PEPP je zato ugoden davčni položaj, ki bi PEPP izenačil z nacionalnimi osebnimi pokojninskimi produkti. Neugoden ali nejasen davčni položaj PEPP v državah članicah EU predstavlja veliko, morda celo ključno oviro za razširitev in distribucijo tega pokojninskega produkta.

PEPP naj bi bil preprost in pregleden, vendar je njegova shema precej zapletena. Z razumevanjem PEPP nimajo težav le potencialni varčevalci, temveč tudi potencialni ponudniki, ki želijo razviti uspešne in za varčevalce učinkovite poslovne modele PEPP.⁹

Optimistični zagovorniki PEPP po drugi strani poudarjajo, da predstavlja PEPP zaradi potenciala ekonomije obsega in možne digitalizacije distribuiranja ter izvajanja pokojninskega varčevanja velikansko priložnost za vse morebitne ponudnike – priložnost, kakršne doslej finančne institucije še niso imele. PEPP bi lahko s značilnostmi, prilagojenimi potrošniku, zagotavljal moderno, digitalno podprto pokojninsko platformo po meri sodobnega, mobilnega in finančno izobraženega Evropejca, ki išče priložnosti za delo in bivanje po celotni EU. Kot tak bi lahko PEPP predstavljal tudi model za prenovo pokojninske direktive IORP.

⁸ Moreolo Svaluto, C., Rust, S.: The jury is still out on PEPP: industry views. IPE Special Reports, februar, 2022. Pridobljeno 20. 7. 2023, na <https://www.ipe.com/special-reports/the-jury-is-still-out-on-pepp-industry-views/10057694.article>.

⁹ Moreolo Svaluto, C., Rust, S.: The jury is still out on PEPP: industry views. IPE Special Reports, februar, 2022. Pridobljeno 20. 7. 2023, na <https://www.ipe.com/special-reports/the-jury-is-still-out-on-pepp-industry-views/10057694.article>.

VPRAŠANJA ZA UTRJEVANJE IN SAMOPREVERJANJE ZNANJA

1. Kaj pomeni »vseevropski osebni pokojninski produkt« ali PEPP?
2. Katere so glavne značilnosti PEPP?
3. V kateri steber spada PEPP?
4. Kaj je pogodba o PEPP?
5. Kdo so lahko ponudniki PEPP?
6. Kdo lahko izvaja posle distribucije PEPP v Sloveniji?
7. Kdo lahko varčuje v PEPP?
8. Kakšno starost mora v Sloveniji dopolniti posameznik, da lahko sklene pogodbo o PEPP?
9. Kaj pomeni personalizirano poglobljeno svetovanje v okviru PEPP?
10. Kaj mora vsebovati dokument s ključnimi informacijami PEPP?
11. Kdaj mora ponudnik/distributer PEPP izročiti dokument s ključnimi informacijami o PEPP (standardizirani dokument)?
12. Kaj mora vsebovati obvestilo o pravicah v okviru PEPP?
13. Kako je z zamenjavo ponudnika PEPP v fazi varčevanja in izplačevanja?
14. Katere oblike izplačil iz PEPP lahko omogočijo ponudniki?
15. Kateri pogoji za izplačila iz PEPP veljajo v Sloveniji?

LITERATURA IN VIRI

1. Bas Van Zenden: Q&A on the new Pan-European Pension Product, Rabobank, junij 2019. Pridobljeno 21. 7. 2022, na <https://www.rabobank.com/knowledge/d011321183-q-a-on-the-new-pan-european-pension-product>.
2. EU. (2019). Uredba (EU) št. 2019/1238 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o vseevropskem osebnem pokojninskem produktu (PEPP). Pridobljeno 21. 7. 2023, na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1238>.
3. EC (2022). The pan-European personal pension product (PEPP). Pridobljeno 21. 7. 2023, na https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1941.
4. EIOPA (2022). Pan-European Personal Pension Product (PEPP). Pridobljeno 21. 7. 2023, na https://www.eiopa.europa.eu/browse/regulation-and-policy/pan-european-personal-pension-product-pepp_sl.
5. Finax, 2023. European Pension - Secure a good pension regardless of where your career takes you, Pridobljeno 21. 7. 2023, na <https://www.finax.eu/en/products/pepp>.
6. Insurance Europe (2017). A Blueprint for Pensions - Saving enough, saving well, saving wisely. Pridobljeno 21. 7. 2023, na <https://www.insuranceeurope.eu/publications/474/a-blueprint-for-pensions/>.
7. Malesic, D., Braico, M. (2022): Case Study: Readyng PEPP for Launch. IPE Special Report, februar, 2022. Pridobljeno 20. 7. 2023, na <https://www.ipe.com/special-reports/case-study-readyng-pepp-for-launch/10057697.article>.
8. Moreolo Svaluto, C., Rust, S.:The jury is still out on PEPP: industry views. IPE Special Report, februar, 2022. Pridobljeno 20. 7. 2023 na <https://www.ipe.com/special-reports/the-jury-is-still-out-on-pepp-industry-views/10057694.article>.
9. Portal GOV.SI (2023). Vseevropski osebni pokojninski produkt (2023). Pridobljeno 3. 7. 2023, na <https://www.gov.si teme/vseevropski-osebni-pokojninski-produkt-pepp/>.
10. Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o pogojih, potrebnih za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja. Uradni list RS, št. 54/23. Pridobljeno 3. 7. 2023, na <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2023-01-1642/sklep-o-spremembah-in-dopolnitvah-sklepa-o-pogojih-potrebnih-za-opravljanje-poslov-zavarovalnega-zastopanja-oziroma-posredovanja>.
11. Zakon o izvajanju uredbe (EU) o vseevropskem osebnem pokojninskem produktu (ZIUVOPP). Uradni list RS, št. 28/23. Pridobljeno 3. 7. 2023, na <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO8496>.